

- Borowiec L 2014. Catalogue of ants of Europe, the Mediterranean Basin and adjacent regions (Hymenoptera: Formicidae). Genus 25: 1-340.
- Brown WL Jr 1954. The ant genus *Strumigenys* Fred. Smith in the Ethiopian and Malagasy regions. Bulletin of the Museum of Comparative Zoology 112: 1-34.
- Brown WL Jr 1962. The neotropical species of the ant genus *Strumigenys* Fr. Smith: synopsis and keys to the species. Psyche 69: 238-267.
- Deyrup M & Trager J 1984. *Strumigenys rogeri*, an African dacetine ant new to the U.S. (Hymenoptera: Formicidae). Florida Entomologist 67: 512-516.
- Donisthorpe HSTJ 1908. Additions to the wild fauna and flora of the Royal Botanic Gardens, Kew: VII. Bulletin of Miscellaneous Information, Royal Gardens, Kew: 120-127.
- Eichler WD 1952. Die Tierwelt der Gewächshäuser. Geest & Portig.
- Gjershaug JO, Staverløkk A & Ødegaard F 2016. Funn av fremmede maurarter i Norge i 2015. NINA Kortrapport 4: 38.
- Godfrey R 1907. Notes on the animal life of the hothouses of the Royal Botanic Garden, Edinburgh. Notes of the Royal Botanic Garden, Edinburgh 4: 99-103.
- Hölldobler B & Wilson EO 1990. The ants. Springer Verlag.
- Lee C-C, Hsu S-F, Yang C-C & Lin C-C 2018. Thelytokous parthenogenesis in the exotic dacetine ant *Strumigenys rogeri* (Hymenoptera: Formicidae) in Taiwan. Entomological Science 21: 28-33.
- Noordijk J 2019. Nieuws over invasieve draai-gatjes, inclusief literatuurmelding van een nieuwe Nederlandse soort: Iberisch draai-gatje *Tapinoma ibericum*. Forum Formicidarum 20(2): 12-17.
- Noordijk J, Van Veen K, Groothuis J & Schimmel J 2019. Een geïmporteerd nest van de gevlekte cecropiamier *Azteca xanthochroa* (Hymenoptera: Formicidae). Nederlandse Faunistische Mededelingen 53: 49-53.
- Noordijk J, Bloem GJ & Heijerman Th 2021a. First European population of the tropical ant *Strumigenys emmae* (Hymenoptera: Formicidae). Entomologist's Monthly Magazine 157: 211-214.
- Noordijk J, Boer P & Heijerman Th 2021b. Een nieuwe mierenexoot in Nederland: *Creमतogaster schmidti* (Hymenoptera: Formicidae). Entomologische Berichten 81: 74-75.
- Schär S, Illum AA & Larsen RS 2017. Exotic ants in Denmark (Hymenoptera: Formicidae). Entomologische Meddelelser 85: 101-109.
- Suarez AV & Spagna JC 2010. Trap-jaw ants. In: Ant Ecology (Lach L, Parr CL & Abbot KL eds): 216-217. Oxford University Press.
- Wetterer JK 2012. Worldwide spread of Roger's dacetine ant, *Strumigenys rogeri* (Hymenoptera: Formicidae). Myrmecological News 16: 1-6.
- Wetterer JK, Miller SE, Wheeler DE, Olson CA, Polhemus DA, Pitts M, Ashton IW, Himler AG, Yospin M, Helms KR, Harken EL, Gal-laher J, Dunning CE, Nelson M, Litsinger J, Southern A & Burgess TL 1999. Ecological dominance by *Paratrechina longicornis* (Hymenoptera: Formicidae), an invasive tramp ant, in Biosphere 2. Florida Entomologist 82: 381-388.

Summary

First records of *Strumigenys rogeri* (Hymenoptera: Formicidae) in the Netherlands

In a tropical hothouse of Emmen Wildlands Adventure Zoo (province of Drenthe), one worker of *Strumigenys rogeri* was collected in 2019. In 2021, several solitary workers and a nest were found in a tropical hothouse in Royal Burgers' Zoo in Arnhem (province of Gelderland). This 'trap-jaw ant' is very small and lives in soil and litter, which makes it hard to find. Records, some dating more than a century ago, show that *S. rogeri* has been found in other European hothouses for a longer time, making it plausible that it has been overlooked for quite some time in the Netherlands.

Jinze Noordijk

EIS Kenniscentrum Insecten, Leiden
jinze.noordijk@naturalis.nl

Jitte Groothuis

Wageningen

De eerste vondsten van de Nearctische *Blepharidopterus chlorionis* in Nederland (Heteroptera: Miridae)

De valse christusdoorn *Gleditsia triacanthos* is in Canada en de Verenigde Staten de voedselplant van een tweetal miriden, die recent ook in Europa zijn opgedoken: *Blepharidopterus chlorionis* (Say, 1832) en *Plagiognathus delicatus* (Uhler, 1887). De eerste werd tussen 2011 en 2014 op een drietal plekken in Noord-Frankrijk in het Departement Bas-Rhin waargenomen (Callot & Matocq 2014) en beide soorten werden in 2015 in Zuid-Duitsland in Baden-Württemberg verzameld (Rieger 2015).

Blepharidopterus chlorionis (Say, 1832) (figuur 1) overwintert als ei in de jonge twijgen van de waardplant. In Zuid-Duitsland kwamen de eieren begin april gelijktijdig uit met het uitlopen van de knoppen van de *Gleditsia* en waren de eerste dieren eind april volwassen. Larven van een tweede generatie verschenen vervolgens eind mei en begin juni waren er opnieuw volwassen dieren aanwezig (Rieger 2015). Er treedt duidelijke zuigschade op aan de zich ontwikkelende bladeren, die bruin verkleuren en omkrullen. Bij hoge dichtheden van de wantsen kan dat zelfs leiden tot vertraagde groei en bladafval (Wheeler

2001). Lokaal in Duitsland werd de soort daarom chemisch bestreden (Peltzer & Hoffmann 2018).

Op 16 juni 2021 ving de tweede auteur in zijn tuin in Brunssum (LB, AC 194-327) een groot aantal wantsen op licht, waaronder 158 miriden die de eerste auteur ter determinatie ontving. Het betrof 19 soorten, waaronder één mannetje van een hem onbekende soort. Dankzij de foto's in Callot & Matocq (2014) en Rieger (2015), en de afbeeldingen van de mannelijke genitaliën in Kelton (1965) was het echter al snel duidelijk dat het *B. chlorionis* betrof. Gestimuleerd door deze vondst bezocht de eerste auteur op 22 juni een in eerdere jaren al tevergeefs bemonsterde locatie in Wageningen (GD, AC 174-442) met een tiental ongeveer tien jaar oude valse christusdoorns. De soort bleek daar op enkele bomen in aantal voor te komen en in korte tijd werden 24 vrouwtjes geklopt. Een dag later bleek ook het afkloppen in Renkum (GD, AC 178-443) op een eveneens eerder bemonsterde plek 14 vrouwtjes op te leveren. Ook hier betrof het ongeveer tien jaar oude, jonge boompjes (figuur 2). Mannetjes en larven waren op beide vindplaatsen niet meer

1. Vrouwtje van *Blepharidopterus chlorionis*. Wageningen (Gelderland), 22.vi.2021. Foto: Theodoor Heijerman

1. Female of *Blepharidopterus chlorionis* Wageningen (province of Gelderland), 22.vi.2021.

2. Waardboom van *Blepharidopterus chlorionis* in Renkum (Gelderland). Foto: Berend Aukema

2. Host tree of *Blepharidopterus chlorionis* at Renkum.

3. Vindplaatsen van *Blepharidopterus chlorionis* in Nederland, weergegeven per 5×5 km-hokken.

3. Localities of *Blepharidopterus chlorionis* in the Netherlands, given per 5×5 km squares.

aanwezig. Naar aanleiding van deze vondsten werd ook op andere plaatsen in het land gericht naar de soort gezocht en met succes: Louis Geraets ving haar op 22 juni in aantal te Cuijk (NB, AC 187-418) en de eerste auteur en Dik Hermes vonden haar op 2 juli in Lomm (LB, AC 209-384).

Blepharidopterus chlorionis is nu bekend van een vijftal verschillende vindplaatsen in drie provincies (figuur 3) en het lijkt waarschijnlijk dat ze ook op veel meer plekken met al dan niet recent aangeplante bomen te vinden is. Of het een spontane uitbreiding in noordelijke richting vanuit de bekende populaties in Frankrijk en Duitsland betreft, of dat

ze zijn meegelift met geïmporteerde boompjes uit Canada of de Verenigde Staten, is niet bekend. Beide opties behoren tot de mogelijkheden.

Literatuur

- Callot H & Matocq A 2014. *Blepharidopterus chlorionis* (Say, 1832) nouvelle espece pour la faune de France (Hemiptera Miridae Orthotylinae). L'Entomologiste 70: 357-360.
- Peltzer D & Hoffmann HJ 2018. Eine weitere Fundmeldung von *Blepharidopterus chlorionis* in Baden-Württemberg. Heteropteron 51: 30-31.
- Kelton LA 1965. *Diaphnidia* Uhler and *Diaphnocoris* Kelton in North America (Hemiptera:

Miridae). The Canadian Entomologist 97: 1025-1030.

Rieger C 2015. Über *Blepharidopterus chlorionis* (Say, 1832) en *Plagiognathus delicatus* (Uhler, 1887) (Heteroptera, Miridae). Heteropteron 44: 17-19.

Simon H 2016. 3. Nachtrag zum Verzeichnis der Wanzen in Rheinland-Pfalz (Insecta: Heteroptera). Fauna Flora Rheinland-Pfalz 13: 545-555.

Wheeler jr AG 2001. Biology of the Plant Bugs (Hemiptera: Miridae). Ithaca.

Summary

The first records of the Nearctic *Blepharidopterus chlorionis* in the Netherlands (Heteroptera: Miridae)

A male of the North American *Blepharidopterus chlorionis* (Say, 1832) was caught in a light trap in Brunssum in the southern part of the province of Limburg. Inspection of its food plant honey locust tree *Gleditsia triacanthos* revealed its presence at four other locations and in two more provinces: Gelderland and Noord-Brabant. Most likely it is already present at many more locations with honey locust trees. For the pathway of its spread two possibilities exist: spontaneous flight from established populations in France or Germany, or introduction with imported plant material from nurseries and garden centres.

Berend Aukema

Bennekom

berendaukema@outlook.com

Gerard Lommen

Brunssum

Uitgelezen

Antonius van Harten 2020

Life as entomologist. Studying insects, arachnids, millipedes and other stuff.

Ampyx Verlag, Dr. Andreas Stark, Halle. 96 pp. ISBN 9783932795466. € 27,80

Zo maar een hele serie beestjes krijgen, nieuwe, onbeschreven soorten uit een verre streek, dat kon je als taxonoom rond de eeuwwisseling overkomen wanneer Antonius (Tony) van Harten je kende. Want Tony was een soort Sinterklaas, die er plezier in had op allerhande manieren insecten te verzamelen en ze aan taxonomen aan te bieden. Ik heb hem nooit ontmoet, maar zo was hij indertijd wel bekend. Zijn levensverhaal is nu verschenen; een zakelijk verhaal van eigen hand over de vele exotische plekken die

hij professioneel bezocht heeft.

Zijn liefde voor de fado deed hem als stagiair van de Tropische Landbouwschool in Deventer eind jaren 1960 belanden in Portugal. Mede omdat hij zo al Portugees verstond, kreeg hij na zijn afstuderen (1968) een aanstelling in Angola, waar hij bij de lokale Plantenziektkundige Dienst aan bladluizen als vectoren van virussen ging werken (1968-1975). Daarvoor verzamelde hij zo veel mogelijk bladluizen, welke hij naar verschillende specialisten stuurde. Zo raakte hij thuis in de aphidologie en werd bekend onder bladluiskundigen. Na de Anjerrevolutie in Portugal, werd Angola in 1975 onafhankelijk, en aan het begin van de daarop volgende burgeroorlog - Frelimo tegen Renamo - werden op stel en sprong de meeste Portugese beampten, dus ook Tony, geëvacueerd. Tot zijn grote verdriet moest Tony toen

